

WARMIŃSKO-MAZURSKI
URZĄD WOJEWÓDZKI
w Olsztynie
Wydział Polityki Społecznej
10-575 OLSZTYN
Al. Marszałka Józefa Piłsudskiego 7/9

P. Kowalewska
P. Garto
27.06.2011

PS-V.431.1.2011.EO

Protokół kontroli

Olsztyn, dnia 10 czerwca 2011 r.

URZĄD GMINY EŁK
KANCLERIA

2011-06-27

L.dz. 3888 ilość stron 8 zał. 9

podpis

przeprowadzonej w Urzędzie Gminy w Ełku, ul. Armii Krajowej 3, 19-300 Ełk

Kierownikiem kontrolowanego podmiotu jest Antoni Polkowski - Wójt Gminy Ełk, wybrany w wyborach bezpośrednich 21 listopada 2010 r. /Zaświadczenie Gminnej Komisji Wyborczej w Ełku - akta kontroli nr 1/, urząd objął w dniu 6 grudnia 2010 r. Wyciąg z Protokołu z III Sesji Rady Gminy Ełk odbytej w dniu 6 grudnia 2010 r. - akta kontroli nr 2/.

Kierownikiem kontrolowanej komórki organizacyjnej, tj. Referatu Inwestycji Urzędu Gminy w Ełku jest Danuta Kowalewska - wykonująca obowiązki kierownika od 1 kwietnia 2011 r.

W dniu kontroli jednostka była reprezentowana przez Antoniego Polkowskiego - Wójta Gminy Ełk i Janinę Słomkowską - Skarbnika Gminy, natomiast wyjaśnień udzielali: Danuta Kowalewska - Kierownik Referatu Inwestycji UG w Ełku oraz Mirosław Zajkowski - podinspektor ds. planowania przestrzennego w Referacie Inwestycji UG w Ełku.

Przed przystąpieniem do czynności kontrolnych zapoznano wymienione osoby z programem kontroli.

Kontrolę przeprowadził zespół kontrolny w składzie:

1. Jan Kosiorek – Kierownik Oddziału Ochrony Dziedzictwa Narodowego i Rehabilitacji w Wydziale Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie;
2. Emilia Orzół – inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie;

na podstawie upoważnienia Nr FK-VI.0030.284.2011 z dnia 13 maja 2011 r.

Miejsce i data rozpoczęcia i zakończenia czynności kontrolnych w podmiocie kontrolowanym:

Ełk, 30 maja 2011 r.

Przedmiot kontroli:

- 1) Ocena realizacji powierzonych Gminie Ełk zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, dotyczących obowiązku utrzymania grobów i cmentarzy wojennych,

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

- 2) Ocena realizacji powierzonych Gminie Ełk zadań związanych z przeprowadzeniem prac remontowych kwatery żołnierzy niemieckich z I wojny światowej, położonej na dawnym cmentarzu ewangelickim w Szeligach gm. Ełk.

Okres objęty kontrolą: od 1 stycznia 2011 r. do 30 maja 2011 r.

Ustalenia kontrolne

I. ORGANIZACJA PRACY ORAZ KADRA REALIZUJĄCA POWIERZONE ZADANIA Z ZAKRESU ADMINISTRACJI RZĄDOWEJ ZWIĄZANE Z UTRZYMANIEM CMEN TARZY I GROBÓW POLEGŁYCH

Przedstawiony osobom kontrolującym Regulamin Organizacyjny Urzędu Gminy w Ełku, stanowiący załącznik do Zarządzenia Nr 70/2011 Wójta Gminy Ełk z dnia 30 marca 2011 r. w sprawie: *wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Gminy w Ełku*, nie zawiera zapisu dotyczącego opieki nad grobami i cmentarzami wojennymi */akta kontroli nr 3/*.

W toku kontroli ustalono, że zadania objęte kontrolą od dnia 1 maja 2011 r. realizuje Marcin Niedźwiecki, w części III pkt 3 jego zakresu czynności zawarto zapis w brzmieniu: „Nadzór nad cmentarzami, prowadzenie stosownych ewidencji, sprawozdań” */akta kontroli nr 4/*. Pracownika w nowe obowiązki wdraża Mirosław Zajkowski, który dotychczas realizował zadania związane z opieką nad cmentarzami wojennymi i udzielał wyjaśnień zespołowi kontrolnemu.

II. PROWADZONA DOKUMENTACJA W ZAKRESIE NADZOROWANIA, ORGANIZOWANIA I SPRAWOWANIA OPIEKI NAD CMEN TARZAMI I GROBAMI POLEGŁYCH

Z udostępnionej kontrolującym dokumentacji wynika, że w kontrolowanej komórce jest prowadzonateczka rzeczowa akt, nie zawierająca spisu spraw, oznaczona symbolem klasyfikacyjnym 7040 i hasłem „Groby, cmentarze wojenne 2011 rok”, co jest niezgodne z obowiązującym od 2011 r. jednolitym rzeczowym wykazem akt organów gminy i związków międzygminnych oraz urzędów obsługujących te organy.

Powyższe zastrzeżenia odnoszą się również do oznaczenia następujących spraw znajdujących się w teczce macierzystej:

- 1) oznaczona: PP.7040.01.2011 „Prace porządkowe na cmentarzach wojennych w 2011 r.” Zawiera ona m.in. ewidencję zabytków na terenie gminy Ełk, w tym grobów i cmentarzy wojennych wraz z mapką sytuacyjną, planem cmentarza i zdjęciami archiwalnymi,

korrespondencję prowadzoną z Wydziałem Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie dotyczącą możliwości ubiegania się o środki finansowe z budżetu Wojewody wraz z zawartym Porozumieniem.

2) oznaczona: PP.7090/C/12/10 „Remont cmentarza Szeligi”

Zawiera ona m.in. korespondencję prowadzoną z Wydziałem Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie dotyczącą możliwości ubiegania się o środki finansowe z budżetu Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa na prace remontowe obiektów cmentarnictwa wojennego wraz z zawartym Porozumieniem.

3) oznaczona: „Pisma ekshumacje i inne cmentarze”

Zawiera ona m.in. zezwolenia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego na ekshumacje i ponowny pochówek odnalezionych szczątków ofiar wojny narodowości niemieckiej, które odbywają na cmentarzu wojennym w Bartoszach gmina Ełk.

4) oznaczona: „Zapytanie ofertowe - dokumentacja”

Zawiera ona m.in. dokumentację dotyczącą zamówienia na usługę polegającą na wykonaniu prac porządkowo-pielęgnacyjnych i remontowo-konserwacyjnych na cmentarzach i grobach wojennych z okresu I wojny światowej, zlokalizowanych na terenie gminy Ełk oraz usługę polegającą na wykonaniu prac remontowych na cmentarzu wojennym, położonym w miejscowości Szeligi gmina Ełk.

Ewidencję grobów i cmentarzy wojennych, z uwagi na kategorię archiwalną akt „A”, należałoby oznaczyć symbolem 7041 „Ewidencja cmentarzy na terenie jednostki samorządu”, a następnie wydzielić podteczkę i oznaczyć przykładowo 7041-I „Ewidencja cmentarzy wojennych”. Ponadto należy założyć kartę ewidencyjną cmentarza wojennego w Bartoszach, nad którym pieczę sprawuje Ludowy Niemiecki Związek Opieki nad Grobami Wojennymi w Kassel (Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge).

III. ORGANIZACJA, ZAKRES I PRZEBIEG PRAC PRZY OBIEKTACH CMENARNICTWA WOJENNEGO ZNAJDUJĄCYCH SIĘ NA TERENIE GMINY

Wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację przez Gminę Ełk zadań związanych z utrzymaniem grobów i cmentarzy wojennych, przedstawia poniższe zestawienie:

Porozumienie	Zakres (cel dotacji)	Źródło finansowania	Kwota dofinansowania
Nr PS-V.5230.8.5.2011 z dnia 11 kwietnia 2011 r.	Prace pielęgnacyjno-porządkowe na cmentarzach wojennych	z budżetu Wojewody	5.000 zł
Nr PS-V.5230.9.8.2011 z dnia 29 kwietnia 2011 r.	Prace remontowe kwatery żołnierzy niemieckich z I wojny światowej, położonej na dawnym cmentarzu ewangelickim w Szeligach gm. Ełk	z budżetu Wojewody	1.200 zł
		z budżetu Rady OPWiM	8.000 zł
Łącznie:			14.200 zł

Na mocy uchwały nr XI/67/2011 Rady Gminy Ełk z dnia 29 marca 2011 r. w sprawie *przejęcia w drodze porozumienia zadań zleconych z zakresu administracji rządowej wynikających z obowiązku utrzymania cmentarzy, kwater i grobów wojennych*, Gmina Ełk przyjęła do realizacji w 2011 r. powierzone przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego zadania z zakresu administracji rządowej dotyczące utrzymania grobów i cmentarzy wojennych znajdujących się na terenie gminy Ełk. Zgodnie z ww. Uchwałą, przyjęcie tych zadań wraz z dotacją w wysokości 5.000 zł (klasyfikacja budżetowa: dział 710, rozdział 71035, § 2020) nastąpiło na mocy Porozumienia Nr PS-V.5230.8.5.2011 z dnia 11 kwietnia 2011 r. Wpływ ww. środków finansowych na konto Urzędu Gminy Ełk w dniu 6 maja 2011 r. potwierdza wyciąg bankowy /akta kontroli nr 5/.

W celu realizacji zadań określonych w Porozumieniu Nr PS-V.5230.8.5.2011, pismami z dnia 24 maja 2011 r. skierowano do firm:

- 1) Usługi Transportowo-Sprzętowo-Budowlano-Drogowe Tadeusz Kwiatkowski, Ełk;
- 2) Saturnin Siemion, Stare Juchy;
- 3) Nagolski Architektura i Budownictwo, Ełk;

zapytanie ofertowe i zaproszono do wzięcia udziału w zamówieniu na usługę polegającą na wykonaniu prac porządkowo-pielęgnacyjnych i remontowo-konserwacyjnych na cmentarzach i grobach wojennych z okresu I wojny światowej, zlokalizowanych na terenie gminy Ełk polegających na:

- a. koszeniu i wygrabieniu traw i chwastów,
- b. oczyszczeniu terenu z samosiewów drzew i krzewów, wycince suchych gałęzi,
- c. uprzątnięciu nieczystości i ich wywozie poza obręb miejsc pamięci,

- d. oczyszczeniu krzyży i płyt nagrobkowych z mchu i naleciałości,
- e. usunięciu drobnych usterek i naprawie niewielkich szkód na pomnikach i nagrobkach,
- f. poprawieniu napisów na pomnikach i nagrobkach.

lakta kontroli nr 6/.

Spośród złożonych do dnia 25 maja 2011 r. 3 ofert, na podstawie ich porównania wyłoniono oferenta, który przedstawił najkorzystniejszą ofertę pod względem ceny, tj.: *Saturnin Siemion, zam. 19-330 Stare Juchy, Rogale 15 lakta kontroli nr 7/.*

W 2011 r. bieżące prace porządkowe będą wykonywane na wszystkich zachowanych grobach i cmentarzach wojennych położonych na terenie gminy Ełk *lakta kontroli nr 8/*, za wyjątkiem zbiorowego cmentarza z II wojny światowej w Bartoszach, na którym spoczywają szczątki żołnierzy niemieckich ekshumowanych z terenu Warmii i Mazur oraz województwa podlaskiego. Pozostaje on pod opieką Ludowego Niemieckiego Związku Opieki nad Grobami Wojennymi w Kassel (Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge).

Dodatkowo w 2011 r., na wniosek Wójta Gminy Ełk, została przyznana dotacja z przeznaczeniem na wykonanie prac remontowych kwatery żołnierzy niemieckich z I wojny światowej, położonej na dawnym cmentarzu ewangelickim w Szeligach, w łącznej wysokości 9.200 zł, z tego:

- Rada Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa w Warszawie - 8.000 zł,
- Wojewoda Warmińsko-Mazurski - 1.200 zł.

Zadanie wraz z dotacją z Rady OPWiM oraz Wojewody, na mocy zawartego pomiędzy nimi Porozumienia Nr 5/147/2011 z dnia 11 lutego 2011 r. w sprawie realizacji wspólnego zamówienia oraz zasad rozliczania środków finansowych przekazanych na powyższy cel, zostało powierzone przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego do realizacji Gminie Ełk w drodze Porozumienia Nr PS-V.5230.9.8.2011 zawartego w dniu 29 kwietnia 2011 r. Środki finansowe z budżetu Wojewody w wysokości 1.200 zł zostały przelane na wskazany w Porozumieniu rachunek Urzędu Gminy w Ełku, natomiast przekazanie dotacji przyznanej przez Radę OPWiM, zgodnie z zapisami ww. Porozumienia, następuje bezpośrednio na konto bankowe wykonawcy robót, na podstawie wystawionej przez niego faktury na Radę, z terminem płatności 30 dni oraz na kwotę nie wyższą niż wynikającą z zobowiązania Rady OPWiM, tj. 8.000 zł.

Urząd Gminy w Ełku, w celu realizacji zadań określonych w Porozumieniu Nr PS-V.5230.9.8.2011, wystąpił pismami z dnia 8 grudnia 2010 r. z zapytaniem ofertowym do firm:

- 1) Usługi Transportowo-Sprzętowo-Budowlano-Drogowe Tadeusz Kwiatkowski, Ełk;
  - 2) Saturnin Siemion, Stare Juchy;
  - 3) PUH „ALMA” Piotr Sokołowski, Ełk;
- czy byliby zainteresowani wykonaniem prac remontowych na cmentarzu wojennym, położonym w miejscowości Szeligi gmina Ełk, polegających na:
- a. wykonaniu ogrodzenia cmentarza,
  - b. usunięciu samosiejek oraz krzewów z terenu cmentarza,
  - c. wykonaniu i umieszczeniu tablicy informacyjnej,
  - d. wyrównaniu terenu z odkopaniem zasypanych mogił i krzyży,
  - e. odkopaniu i ustawieniu nagrobków.

lakta kontroli nr 9/.

Na podstawie porównania złożonych do dnia 16 grudnia 2010 r. ofert, dokonano wyboru oferenta, który przedstawił najkorzystniejszą ofertę pod względem ceny, tj.: *Saturnin Siemion, zam. 19-330 Stare Juchy, Rogale 15 lakta kontroli nr 10/.*

Na dzień kontroli z wyłonionym wykonawcą zarówno bieżących porządkowo-pielęgnacyjnych i remontowo-konserwacyjnych na cmentarzach i grobach wojennych z okresu I wojny światowej, jak też prac remontowych na kwaterze wojennej w Szeligach, nie zawarto umowy i w związku z tym nie rozdysponowano jeszcze przekazanych na ten cel środków finansowych.

IV. WSPÓŁPRACA Z WOJEWÓDZKIM URZĘDEM OCHRONY ZABYTKÓW

Na terenie gminy Ełk zlokalizowano 22 obiekty grobownictwa wojennego, głównie z I wojny światowej, wyjątek stanowi niemiecki zbiorowy cmentarz w Bartoszech, na którym spoczywają szczątki z II wojny światowej. Spośród wszystkich obiektów nie zachowały się 4 z okresu I wojny światowej, tj. mogiły pojedyncze w miejscowości Barany, mogiła zbiorowa w miejscowości Chruściele, mogiły pojedyncze w miejscowości Czaple i mogiła zbiorowa w miejscowości Miluki.

Zespół kontrolny poinformowano, że wszystkie groby i cmentarze wojenne z lat 1914-1918 są wpisane do rejestru zabytków, co nie znalazło odzwierciedlenia w niektórych kartach ewidencyjnych mogił, kwater, cmentarzy wojennych opracowanych przez Urząd Gminy w Ełku, tj. w miejscowościach: Sędki, Bartosze, Nowa Wieś Ełcka (3 obiekty), Siedliska (2 obiekty).

Z uwagi na zaplanowany na bieżący rok zakres prac (pielęgnacyjno-porządkowe, drobne naprawy), nie zachodzi konieczność dokonywania uzgodnień z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków.

V. OGLĘDZINY STANU UTRZYMANIA OBIEKTÓW CMENTARNICTWA WOJENNEGO

W dniu kontroli, w obecności Danuty Kowalewskiej, Mirosława Zajkowskiego i Marcina Niedźwieckiego - pracowników UG w Ełku oraz Saturnina Siemiona - wykonawcy prac, przeprowadzono oględziny następujących grobów i cmentarzy wojennych, zlokalizowanych na terenie gminy Ełk:

1. Szeligi - mogiły pojedyncze żołnierzy niemieckich z I wojny światowej na cmentarzu ewangelickim;
2. Bajtkowo - cmentarz żołnierzy niemieckich z I wojny światowej;
3. Bajtkowo - cmentarz żołnierzy niemieckich i rosyjskich z I wojny światowej;
4. Szarek (Bunelka) - cmentarz żołnierzy niemieckich i rosyjskich z I wojny światowej;
5. Talusy - cmentarz żołnierzy niemieckich i rosyjskich z I wojny światowej;
6. Bartosze - zbiorowy cmentarz niemiecki z I i II wojny światowej;

/protokół oględzin - akta kontroli nr 11/.

W dniu 30 maja 2011 r. dokonano podsumowania ustaleń kontrolnych.

Stosownie do art. 44 ust. 2-6 i 12 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. Nr 31, poz. 206 ze zm.), pouczone kierownika podmiotu kontrolowanego o przysługujących mu prawach w związku z przeprowadzoną kontrolą:

Protokół kontroli podpisują i parafują na każdej stronie kontrolujący i kierownik podmiotu kontrolowanego (lub osoba przez niego upoważniona). Kierownik podmiotu kontrolowanego podpisuje protokół kontroli w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, a w przypadku odmowy podpisania protokołu, składa w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienia przyczyn tej odmowy.

Kierownikowi podmiotu kontrolowanego (lub osobie przez niego upoważnionej) przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, pisemnych, umotywowanych zastrzeżeń do ustaleń zawartych w protokole kontroli, w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

Odmowa podpisania protokołu kontroli przez kierownika podmiotu kontrolowanego nie stanowi przeszkody do podpisania protokołu przez kontrolującego i sporządzenia wystąpienia pokontrolnego.

Protokół sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach i doręczono kierownikowi jednostki kontrolowanej za zwrotnym poświadczeniem odbioru.

Kontrolujący dokonali wpisu o kontroli do książki kontroli Urzędu Gminy Elk pod poz. 3.

Data i podpisy osób kontrolujących

KIEROWNIK ODDZIAŁU

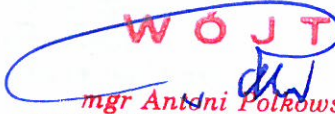

Jan Kosiorek

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI

Emilia Orłowska

OLSZTYN, dnia 10 czerwca 2011 r.

Data i podpis kierownika jednostki

mgr Antoni Polkowski

Elk, dnia 30 czerwca 2011 r.

Protokół oględzin

Na podstawie art. 39 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. Nr 31, poz.206 ze zm.),

- 1) Jan Kosiorek – Kierownik Oddziału Ochrony Dziedzictwa Narodowego i Rehabilitacji w Wydziale Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie;
- 2) Emilia Orzoł – inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie,

działając w obecności:

- 1) Danuty Kowalewskiej - Kierownika Referatu Inwestycji Urzędu Gminy w Ełku,
- 2) Mirosława Zajkowskiego - podinspektora ds. planowania przestrzennego w Referacie Inwestycji Urzędu Gminy w Ełku,
- 3) Marcina Niedźwieckiego - podinspektora ds. planowania przestrzennego w Referacie Inwestycji Urzędu Gminy w Ełku,
- 4) Saturnina Siemiona - wykonawcy prac określonych w Porozumieniu Nr PS V.5230.8.5.2011 z dnia 11 kwietnia 2011 r. oraz Nr PS-V.5230.9.8.2011 z dnia 29 kwietnia 2011 r., wyłonionego w drodze zapytanie ofertowego,

przeprowadzili w dniu 30 maja 2011 r. oględziny 6 obiektów cmentarnictwa wojennego położonych na terenie gminy Ełk, w wyniku których ustalono, co następuje:

1. Szeligi - mogiły pojedyncze żołnierzy niemieckich z I wojny światowej na cmentarzu ewangelickim

Cmentarz jest położony nad jeziorem Selment Wielki, w odległości około 500 m na południowy zachód od zabudowań wsi Szeligi.

Według Maxa Dehna ("Die Kriegsgräber in Ostpreussen von 1914/15" Würzburg 1966) na cmentarzu spoczywa 8 żołnierzy armii niemieckiej i 10 żołnierzy armii rosyjskiej.

Teren całego cmentarza ewangelickiego jest zarośnięty lasem i zakrzaczony, przez co jest utrudnione dojście i zlokalizowanie mogił wojennych. W dniu kontroli odnaleziono jedynie dwie mogiły 3 nieznanymi żołnierzy armii niemieckiej, napisy nieczytelne.

Gmina Ełk otrzymała w 2011 r. dofinansowanie z Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa oraz Wojewody Warmińsko-Mazurskiego w łącznej kwocie 9.200 zł na remont tego obiektu, tj.: wykonanie ogrodzenia, uporządkowanie terenu cmentarza,

oczyszczenie płyt nagrobnych, umieszczenie tablicy informacyjnej na podejździe o następującej treści: „*Kwatera wojenna żołnierzy niemieckich poległych podczas I wojny światowej 1914-1918*” (treść napisu zaproponowana przez Radę OPWiM).

2. Bajtkowo - cmentarz żołnierzy niemieckich z I wojny światowej

Cmentarz jest położony na północno-wschodnim krańcu wsi, po południowej stronie szosy etckiej.

Miejsce spoczynku 66 żołnierzy armii niemieckiej rosyjskich (treść napisu na tablicy).

Według karty ewidencyjnej sporządzonej przez UG w Etku - 64 żołnierzy niemieckich.

Teren cmentarza jest ogrodzony. Prowadzą do niego betonowo-kamienne schody.

Po obu stronach furty znajdują się tablice, w języku polskim i niemieckim. Centralny akcent stanowi pomnik z drewnianym krzyżem.

Obszar cmentarza jest porośnięty wysoką trawą, schody zachwaszczone.

3. Bajtkowo - cmentarz żołnierzy niemieckich i rosyjskich z I wojny światowej

Cmentarz jest zlokalizowany przy dawnym kościele ewangelickim, obecnie rzymskokatolickim p.w. Matki Bożej Różańcowej.

Stanowi miejsce spoczynku 13 nieznanym żołnierzy armii rosyjskiej oraz 39 żołnierzy armii niemieckiej, w tym 13 niezidentyfikowanych.

Obiekt jest ogrodzony murem, kwatery obramione kamiennym krawężnikiem.

W centralnej części cmentarza znajduje się pomnik poświęcony mieszkańcom parafii poległym w czasie I wojny światowej, pochodzącym z różnych miejscowości.

Teren cmentarza jest wykoszony i zadbany.

4. Szarek (Bunelka) - cmentarz żołnierzy niemieckich i rosyjskich z I wojny światowej

Cmentarz jest położony na tzw. górze Bunelka - zalesione wzgórze, po południowej stronie drogi Chruściele - PGR Szarek.

Stanowi miejsce spoczynku 23 żołnierzy niemieckich i 64 żołnierzy rosyjskich (treść napisu na tablicy). Natomiast według karty ewidencyjnej sporządzonej przez UG w Etku ilość pochowanych żołnierzy niemieckich nie jest znana.

Obiekt jest otoczony od północy kamiennym murem. Zarys dwóch mogił wojennych, wewnątrz nich tablice inskrypcyjne - zniszczone i nieczytelne. Centralny akcent stanowi kamienny postument z umieszczoną tablicą informującą o liczbie i narodowości pochowanych. Na szczycie znajduje się wysoki krzyż.

Teren cmentarza jest porośnięty trawą, zachwaszczony. Szczyt wzgórza, na którym znajduje się cmentarz, stanowi punkt widokowy, z tego względu jest miejscem spotkań okolicznej ludności, której postępowanie (zaśmiecanie i palenie ogniska) nie licuje z powagą tego miejsca.

as

as

5. Talusy - cmentarz żołnierzy niemieckich i rosyjskich z I wojny światowej

Cmentarz jest położony na zalesionym wzgórzu w odległości ok. 400 m na północ od skrzyżowania szosy Ełk - Orzysz z drogą gruntową Talusy-Mołdzie.

Na cmentarzu pochowano 278 żołnierzy i oficerów rosyjskich oraz 76 żołnierzy i oficerów niemieckich.

Przed bramą wejściową prowadzącą do alejki znajduje się, widoczny z drogi, głaz z napisem informacyjnym dotyczącym cmentarza wojennego. Na teren cmentarza prowadzi alejka ze schodami. Cmentarz jest otoczony kamiennym murem.

Obszar cmentarza jest porośnięty wysoką trawą, zbocza wzgórza cmentarnego gęsto zalesione. Występują akty wandalizmu oraz palenie ognisk i zaśmiecanie przez okolicznych mieszkańców.

6. Bartosze - zbiorowy cmentarz niemiecki z I i II wojny światowej

Cmentarz jest przeznaczony na pochówki szczątków żołnierzy niemieckich, którzy polegli na terenie dzisiejszych województw warmińsko-mazurskiego i podlaskiego. Na jego terenie znajduje się również cmentarz z I wojny światowej tzw. „Góra Golgoty”, oznaczony trzema drewnianymi krzyżami.

Na płaskowyżu, na który prowadzą schody, rozmieszczono kwatery żołnierzy poległych w II wojnie światowej. Są one oznaczone symbolicznymi grupami krzyży. Alejki oraz ogrodzenie z naturalnych kamieni nawiązują swoim stylem do architektury pruskiej i harmonizują z krajobrazem.

Opiekę nad cmentarzem sprawuje Ludowy Niemiecki Związek Opieki nad Grobami Wojennymi w Kassel. Jego stan nie budzi zastrzeżeń.

Na terenie obiektów cmentarnictwa wojennego poddanych oględzinom, nie zostały podjęte w bieżącym roku żadne działania, bowiem na dzień kontroli nie zawarto umowy z wykonawcą bieżących prac pielęgnacyjno-porządkowych na grobach i cmentarzach wojennych na terenie gminy Ełk oraz prac remontowych na mogiłach wojennych w Szeligach.

Wizytowane cmentarze wojenne, za wyjątkiem cmentarza w miejscowości Bajtkowo przy kościele i w Bartoszach, wymagają pilnych prac, w szczególności w zakresie pielęgnacji zieleni. Zasadne wydaje się również, w miarę posiadanych środków finansowych, umieszczenie znaków informacyjnych wskazujących kierunek oraz odległość do cmentarzy wojennych.

Ponadto w wyniku przeprowadzonych oględzin stwierdzono rozbieżność danych dotyczących pochowanych, zawartych w kartach ewidencyjnych opracowanych przez Urząd

Gminy w Ełku, a tymi zamieszczonymi na tablicy informacyjnej na cmentarzu wojennym w miejscowości Szarek oraz w Bajtkowie.

W toku oględzin utrwalono stan faktyczny za pomocą dokumentacji fotograficznej, stanowiącej załącznik do protokołu oględzin.

Ełk, dnia 30 maja 2011 r.

Podpisy osób kontrolujących

KIEROWNIK ODDZIAŁU

Jan Kosiorek

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI

Emilia Orzół

Podpis kierownika jednostki

WÓJT

mgr Antoni Potkowski

Podpis osoby uczestniczącej w oględzinach

KIEROWNIK
REFERATU INWESTYCJI

mgr inż. Danuta Kowalewska

WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI
Marian Podziewski

PS-V.431.1.2011.EO

WPLYNEŁO
URZĄD GMINY EŁK
KANCELARIA

2011-07-18

l.dz. 4372 ilość stron 3 zał. ....

podpis *[Signature]*

Olsztyn, dnia 17 lipca 2011 r.

P. Kowalewska
18.07.11

Szanowny Pan
Antoni Polkowski
Wójt Gminy Ełk

p. Niedźwiedzi
[Signature]

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Nawiązując do wyników kontroli problemowej przeprowadzonej w dniu 30 maja 2011 r. przez zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, w przedmiocie oceny realizacji powierzonych Gminie Ełk zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, dotyczących obowiązku utrzymania grobów i cmentarzy wojennych oraz oceny realizacji powierzonych Gminie Ełk zadań związanych z przeprowadzeniem prac remontowych kwatery żołnierzy niemieckich z I wojny światowej, położonej na dawnym cmentarzu ewangelickim w Szeligach gm. Ełk, której wyniki zostały przedstawione w protokole kontroli, podpisanym przez Pana Wójta bez zastrzeżeń w dniu 30 czerwca 2011 r., przekazuję treść wystąpienia pokontrolnego.

Zespół kontrolny pozytywnie ocenia realizację zadań przez Urząd Gminy w Ełku w zakresie objętym kontrolą, pomimo stwierdzonych uchybień. Ocena ta wynika z przedstawionych poniżej ustaleń kontroli:

Na podstawie analizy dokumentów regulujących funkcjonowanie Urzędu Gminy w Ełku ustalono, że zadania będące przedmiotem kontroli nie zostały umiejscowione w Regulaminie Organizacyjnym UG, który określa organizację i zasady funkcjonowania Urzędu Gminy. Obowiązki te zostały ujęte natomiast w zakresie czynności podinspektora ds. planowania przestrzennego w Referacie Inwestycji UG w Ełku, który przejął zadania do realizacji od 1 maja 2011 r. Przyczyną powstania ww. uchybienia, tj. nie wskazanie w Regulaminie Organizacyjnym Urzędu komórki organizacyjnej realizującej zadania wynikające z przedmiotu kontroli, jest nieprawidłowa procedura aktualizacji wewnętrznych aktów prawnych. Powyższe skutkuje trudnościami w ustaleniu właściwego stanowiska pracy oraz zakresu podległości pracowników, a tym samym utrudnia sprawowanie nadzoru nad powierzonymi zadaniami. Osobą odpowiedzialną za stwierdzone uchybienie jest kierownik kontrolowanego podmiotu, który wykonuje czynności w sprawach z zakresu prawa pracy.

Skontrolowana teczka rzeczowa akt oraz podteczki zostały oznaczone niezgodnie z załącznikiem nr 2 do Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 2011 r. w sprawie instrukcji kancelaryjnej, jednolitych rzeczowych wykazów akt oraz instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych (Dz. U. Nr 14, poz. 67

ze zm.). Dodatkowo w teczce macierzystej znajdują się karty ewidencyjne zabytków na terenie gminy Elk, w tym grobów i cmentarzy wojennych, które, z uwagi na wyjątkową wartość historyczną danych w nich zawartych, powinny być przechowywane w wydzielonej teczce z kategorią archiwalną „A”. Poza tym teczka macierzysta i podteczki nie zawierają spisu spraw. Powodem powstania uchybień jest niedostateczna znajomość obowiązującego od 2011 r. Rozporządzenia Prezesa RM, skutkiem czego jednostka samorządowa tworzy, ewidencjonuje i przechowuje dokumenty objęte kontrolą w sposób niezgodny z zasadami w nim określonymi. Osobą odpowiedzialną za te uchybienia jest pracownik prowadzący zadania związane z opieką nad cmentarzami wojennymi.

W wyniku przeprowadzonych oględzin grobów i cmentarzy wojennych stwierdzono rozbieżność danych dotyczących liczby pochowanych pomiędzy tymi zawartymi w kartach ewidencyjnych a zamieszczonymi na tablicach informacyjnych na cmentarzach wojennych w miejscowościach Szarek oraz w Bajtkowie. Niezgodność danych została opisana szerzej w protokole oględzin. Ponadto zespołowi kontrolnemu udzielono informacji, że wszystkie obiekty cmentarnictwa wojennego z okresu I wojny światowej na terenie gminy Elk są wpisane do rejestru zabytków, co w przypadku mogił w miejscowościach: Sędki, Bartosze, Nowa Wieś Elcka (3 obiekty), Siedliska (2 obiekty) nie znalazło odzwierciedlenia w kartach ewidencyjnych. Ponadto nie została opracowana karta ewidencyjna dotycząca zbiorowego cmentarza wojennego w Bartoszach, nad którym opiekę sprawuje Ludowy Niemiecki Związek Opieki nad Grobami Wojennymi w Kassel (Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge). Przyczyną tych uchybień jest niewystarczające rozeznanie w dostępnych źródłach informacji i ich weryfikacja w terenie, następstwem czego jednostka samorządowa dysponuje i udostępnia nieprecyzyjne dane na temat znajdujących się na terenie gminy obiektów, które są pamiątką historyczną o szczególnym znaczeniu. Za powstanie ww. niedopatrzienia odpowiedzialny jest pracownik, który opracował karty.

Na dzień kontroli wyłoniono wykonawcę w trybie zapytania ofertowego zarówno bieżących prac porządkowo-pielęgnacyjnych na cmentarzach i grobach wojennych z okresu I wojny światowej, jak też prac remontowych na kwaterze wojennej w Szeligach, jednakże nie zawarto z nim jeszcze umowy. Nie rozpoczęto zatem żadnych działań na obiektach cmentarnictwa wojennego, a tym samym nie rozdysponowano przeznaczonych na ten cel środków finansowych z budżetu Wojewody Warmińsko-Mazurskiego i Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa.

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami, które nie zostały usunięte w trakcie wykonywania czynności kontrolnych, proszę Pana Wójta o podjęcie stosownych działań. W tym celu zalecam:

- 1) Wskazać w Regulaminie Organizacyjnym Urzędu Gminy w Elku komórkę organizacyjną odpowiedzialną za realizację zadań związanych z opieką nad grobami i cmentarzami wojennymi,
- 2) Tworzyć, ewidencjonować i przechowywać dokumenty oznaczone zgodnie z jednolitym rzeczowym wykazem akt, stanowiącym załącznik nr 2 do Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 2011 r. w sprawie instrukcji kancelaryjnej, jednolitych rzeczowych wykazów akt oraz instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych, tj. symbolem klasyfikacyjnym 7045 i hasłem

„Utrzymanie miejsc grzebalnych”, a następnie, w ramach tego symbolu, wydzielić i właściwie oznaczyć wyodrębnione na stanowisku pracy podteczki.

- 3) Karty ewidencyjne cmentarzy, z uwagi na kategorię archiwalną „A”, należy przechowywać w odrębnej teczce oznaczonej symbolem 7041 i hasłem „Ewidencja cmentarzy na terenie jednostki samorządu”, a w ramach tej teczki macierzystej wydzielić podteczkę i oznaczyć przykładowo 7041.1 „Ewidencja cmentarzy wojennych”. Należy w niej gromadzić wyłącznie karty ewidencyjne grobów i cmentarzy wojennych.
- 4) Założyć i przesłać na adres Wydziału Polityki Społecznej kartę ewidencyjną cmentarza wojennego w Bartoszach, na którym spoczywają szczątki żołnierzy niemieckich ekshumowanych z terenu Warmii i Mazur oraz województwa podlaskiego.
- 5) Dokonać ponownej weryfikacji danych zawartych w kartach ewidencyjnych obiektów cmentarnictwa wojennego, ze szczególnym uwzględnieniem uwag opisanych w protokole kontroli, w oparciu o dane źródłowe oraz w uzgodnieniu z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków w zakresie ochrony konserwatorskiej na podstawie wpisu do wojewódzkiej ewidencji zabytków bądź do rejestru zabytków, a następnie poprawione i uzupełnione karty przesłać na adres Wydziału Polityki Społecznej.
- 6) Przystąpić do prac porządkowych i remontowych na grobach i cmentarzach wojennych zgodnie z Porozumieniami zawartym z Wojewodą Warmińsko-Mazurskim Nr PS-V.5230.8.5.2011 z dnia 11 kwietnia 2011 r. oraz Nr PS-V.5230.9.8.2011 z dnia 29 kwietnia 2011 r.

Jednocześnie, na podstawie art. 47 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. Nr 31, poz. 206 ze zm.), proszę Pana Wójta o poinformowanie Wojewody Warmińsko-Mazurskiego, w terminie 21 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia, o sposobie wykorzystania uwag i wniosków oraz wykonania zaleceń pokontrolnych bądź o podjętych działaniach na rzecz ich realizacji albo przyczynach niepodjęcia takich działań.

Z up. WOJEWODY
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO
E. Stupienko
KURATOR
WYDZIAŁU FINANSÓW I KONTROLI